

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

ANUL XLVIII.

N°. 128.

Duminică 9 (21) Iunie

1885.

Brașov, 8 (20) Iunie 1885.

Neliniștea și mânia, ce-i cuprinde pe adversarii egalei noastre îndreptățiri de câte ori vedem că naționalitățile din țară se unesc la o acțiune comună, fie cu scopul de a dobândi ceva în favoarea intereselor lor sau spre a și le apăra când sunt amenințate și violate, — acesta neliniște și mânia arată învederat și neîndoios, cât de mult au greșit și greșesc aceste naționalități politice, decât în cestiunile de comun interes și nu mergu mână 'n mână.

Despre acesta ni s'a dat ocaziune a ne convinge și acum de curându.

Trei județe: alu Brașovului, alu Sibiiului și alu Bistrița-Năsăudului s'au pronunțat categoric în modu reprobatoru asupra nisuințelor reuniunilor de cultură maghiare. În toate aceste trei comitate Românii au votat împreună cu Sașii în contra sprijinirii acelor reuniuni.

Procederea acesta solidară a Românilor și a Sașilor se 'nțelege că nu a fost pe placul teroristilor și a șoviniștilor unguri. Contrarii noștri comuni politici și naționali știu, că afară de forța brutală a puterii de stat nu există decât un singuru mijloc spre a ni se impune ei noă, stabilindu în locul respectului legii și alu egalității de dreptu liberulu lor arbitriu, și acestu unicu mijlocu este înțiriga și desbinarea.

În toate potu se fie inferiori contrarii noștri, ba după experiențele ce le-amu făcutu dela 1867 încăo trebuie se credem că sunt chiar necapabili de a guvernă unu statu cu atâtea trebuințe și necăzuri ca acesta. Într'o privință înșe ei ni se presentă ca neîntrecuți măestri: când adecă se tractează de a țese înțirigi și a desbină elementele nemaghiare din țară.

Decă nu erau atât de dibaci în astă privință, Maghiarii astăzi la putere nu ar fi avut satisfacțiunea de a vedé Transilvania îngenunchiată la piciorle lor și drepturile politice naționale ale popórelor ei cu desevêșire distruse. Atunci Românii și Sașii aru fi mers mână'n mână în toate cestiunile de interesu comunu naționalu și în cestiunea de autonomiă și ori câtu de mare ar fi fostu presiunea puterii de stat. nu putea niciodată se ajungă lucrurile până acolo, încâtu peuru ca se ni se recunoscă cetățenia în statu se avemu lipsă a fi botezați din nou de fișpanulu Banffy și a produce testimonii de bună purtare „patriotică“ dela inspectorii de scóle regesci unguresci.

Despre aceea, credem, nu se va mai îndoi nici unu omu cu minte, că după atâtea pierderi și după atâtea umilire, nu le rămâne naționalităților altă cale spre a repară réulu, a și recăștigă vedă și a face se li se respecte drepturile, decâtu numai lupta solidară și energică în contra uneltirilor dușmane.

Numai printr'o alianță strînsă Nemaghiarii mai potu pune stavilă astăzi nenorocitei porniri de maghiarisare și de distrugere a totu ce nu este pe placulu celor dela putere.

Decă dér nisce diare de frunte maghiare, după ce au vedutu procederea unanimă a Românilor și a Sașilor ardeleni în afacerea „Kulturgylet“-ului din Clușiu, vérsă focu și pară pentru că „Sașii s'au aliatu cu Românii în contra Maghiarilor,“ atunci ele nu constată

decâtu o necesitate politică ce a devenitu neîncungiurabilă în împrejurările de față.

De s'au aliatu Românii cu Sașii de faptu și în totă forma séu nu, vorba e că aceste doué naționalități suntu adu într'uu felu amenințate și prin urmare și apărarea lor nu pôte fi decâtu totu unu felu.

Se nasce însé grava întrebare, că ore din punctu de vedere politicu, după ce odată lucrurile au ajunsu așa departe, este séu nu consultu ca Românii și Sașii se înainteze numai paralelu spre scopulu lor comunu séu se cere, ca se se sfătuiască împreună și se procedă în cauze comune în comunu, după unu planu bine chibzuitu?

Rutenii în Reichsrath.

»Myr«, organulu Metropolitulu Sembratovic, dice în privința atitudinii deputaților ruteni, mai vértosă a celoru trei cari au fostu aleși prin influința partidei rutene, între altele:

»Deputații ruteni nu potu se facă parte nici din clubulu Poloniloru, nici din clubulu Hohenwart séu Coronini; din clubulu Poloniloru chiar de aceea nu, pentru că acesta representă numai interese specifice polone. Toți deputații ruteni, se formeze unu grupu de sine stătătoru, care avându în vedere interesele generale ale statulu și apoi ale Galiției se procedă în toate afacerile economice galițiane în înțelegere cu clubulu polonu. În cestiuni naționale însé, cei cinc deputați ruteni trebuie se fie solidari, apărându cu cea mai mare energiă limba rutenă și conservarea religiunii și a ritulu greco-catolicu.

»Gazeta Narodowa« nu e mulțamită cu acesta, pentru că ar fi așteptat că Rutenii se formeze unu grupu în clubulu polonu, dér se mângăie cu aceea, că organulu Metropolitulu combate cu totă tăria nisuințele centralistice ale partidei germane și-si exprimă simpatia față cu stăruințele partidei celoru din dreapta pentru egala îndreptățire.

Crisa ministerială în Italia.

Scim că cu ocaziunea desbaterei generale asupra bugetulu ministeriulu afacerilor străine, ministeriulu Depretis-Mancini a învinsu cu o majoritate numai de vr'o 20 de voturi. N'a trecut însé multu și această victoriă s'a prefăcutu într'unu desastru completu. Discusiunea specială, pe paragrafi, a urmatu în totă liniștea până după votarea secretă. La cetirea voturilor o iritațiune mare cuprinse pe toți deputații, căci voturile date în contra bugetulu erau multe, în fine publică președintele rezultatulu: dintre 322 de deputați, cari au luat parte la votu, 163 s'au declarat pentru și 159 contra primirei bugetulu ministeriulu de estere.

De orece în casulu de față majoritatea făcea 162 voturi, guvernulu a avut numai unu singuru votu majoritate și și acestu votu era alu ministeriulu Mancini, care a votat împreună cu colegii séi pentru bugetu. În asemenea împrejurări cabinetulu Depretis-Mancini a trebuitu se-si dică, că nu mai posedă încrederea camerei și după o consultare seriósă s'a decisu se-si dea dimisiunea.

Altaerul a declarat ministrulu-președinte Depretis în cameră, că cabinetulu în urma votulu dela 17 și-a dat dimisiunea și că ministrii voru sta la postulu lor numai provisoriu, până la numirea noului ministeriu.

Astfelu cădu și ministerulu Depretis din cauza politice coloniale, tocmai așa precum a cădu în Franca ministerulu Ferry și în Anglia ministeriulu Gladstone. Scirile cele întristătoare, ce soriră dela Marea roșă, unde se prăpădescu bieții soldați italieni prin totu felulu de bóle fără de nici unu scopu, au produsu marea nemulțamire în țară, care se

îndreptă acum în contra cabinetulu și mai alesu în contra ministeriulu de estere Mancini.

Părerea generală, ce domnesce în Italia este, că primul ministru Depretis nu pôte fi ușoru înlocuitu prin altulu. De aceea se crede, că ministeriulu se va reconstrui și că numai Mancini se va retrage definitiv de pe arena ministerială.

Noulu ministeru englescu.

După o încordată așteptare, adu putemu da lista noului cabinetu englesu, care e compus în modul următoru: Salisbury prim-ministru și la estere, Giffard lordu cancelar, Northcote lordu președinte alu consiliulu secretu, Hicks-Beach secretaru de stat la interne, colonelu Stanley secretaru de stat alu coloniilor, Smith secretaru de stat la rășboiu, Hamilton întéiulu lordu alu admiralității, Churchill secretaru de stat pentru India, Carlof Carnarvon loc. lordu alu Irlandei, Manners șefu alu departamentulu postelor. Celelalte numiri sunt de unu rangu secundaru.

Impresiunea ce a produs'o cabinetulu Salisbury este în genere puțin favorabilă, trece mai multu de unu cabinetu provisoriu și se pare cu neputință, ca după nouele alegeri în Noemvre se rămână în oficiu, celu puțin așa spune o telegramă din Londra către „N. fr. Presse.“ Majoritatea țării este liberală și radicală, și chiar conservatori admitu, că guvernulu lui Salisbury pôte exista numai câtu timpu îl suferu liberalii. Se crede chiar, că se va stabili o înțelegere între liberali și conservatori, dar discursurile lui Harcourt și Chamberlain dovedesc contrarulu. Harcourt a declarat luptă nempăcată politice de aventuri a lui Salisbury și Churchill în afaceri estere, pe când Chamberlain merge până la cuțitu în contra Torilor și ce privesce Irlanda a declarat, că toți funcționarii englesi aru trebui se dispară de acolo și se se introducă o administrațiune curat irlandesă.

SCRILE ZILEI.

»Pesti Naplo« ne spune, că în curându vomu fi fericiți cu câțiva noi fișpani (prefecți.) Se dice că fișpanulu de acum alu comitatulu Huniádórei se va retrage de bună voia și că în locul lui va fi numitu vestitulu Barsay Kalman, actualulu viceșpanu; acesta va fi numitu totodată membru alu camerei magnaților. Mai departe se dice, că în comitatele Bistrița-Năsăudu și alu Târnavelor, cari suntu acum conduse de fișpanii altor comitate, se va numi separatu câte unu fișpanu, fiindu propuși pentru aceste posturi comitele Bethlen Eduard și comitele Lonyay Bela. Locuitorii romani din comitatele numite potu fi dér linisciți, căci d-lu Tisza se îngrijese d'a-le da fișpani unguri totu unulu ca unulu!

—0—

Cu privire la afacerea bietulu învățătoru din Doboli de josu, vedem în foile maghiare o declarațiune subscrisă de mai mult locuitori ai acelei comune, în care aceștia spunu, că ei se deosibesc numai prin confesiune éru nu prin limbă de Ungurii reformați și că au același simțeminte cu aceștia. Bate la ochi spiritulu în care este compusă această scrisóre. Ea a fostu scrisă negreșitu de unu Maghiaru, care numesce pe Românii din Doboli: »Sécui de religiunea greco-orientală«.

—0—

Joi a cădu în Clușiu în timpu de șapte minute grindină până în mărimea unui ou de porumbelu.

—0—

La 12 și 13 Iunie n. s'a ținutu în Sighișoră tégdu de vite. Din 15 comune din ținutul Târnavei mari n'a fostu iertatú ómeniloru se ducă vite la tégdu din cauza bólei de gură și de unghii ce bântue în acele părți. Prețurile au fostu fórte micu, ca pretutindenea adu, așa d. e. s'a vëndutu o vacă cu vițelu cu suma de 25 fl.

Ni se scrie din Sângeorgiul de lângă Rodna cu data 17 Iunie n.: »Ducându-se astăzi Donisa Gagea în pădurea Dosul stâncei, pe când mânca vâdă o lupoiacă cu un pui în gură venind drept spre el. Gagea nu-și perdă curagiul, ci cum sosi lupoiacă lângă el o lovi cu muchea săculei de cădă la pământ amestecată. Luându apoi puiul îl duse acasă, fără să-l fi putut ajunge lupoiacă, care se desmetecise și se luase după el.» — M. H.

—0—

La 15 Iunie n. noaptea a izbucnit în Tyrnau, comitat. Pojunului, un incendiu care a distrus aproape 120 case, perind în foc mai mulți oameni și numeroase vite. Paguba se urcă la 200,000 fl.

—0—

Conflictul dintre ministrul instrucțiunii și biserica reformată în chestiunea subvențiunii școlilor medii reformate e pe cale d'a se rezolva. Conventul bisericii reformate ținut în Pesta a primit la 16 Iunie n. în esență umilitoarele condițiuni ale lui Trefort, care face școlile medii reformate mai cu totul dependente de stat. Chiar foii ungurești își bat joc de hotărârea conventului.

—0—

Erī s'a întrunit în Sibiu consistoriul evanghelic, avându a se ocupa cu chestiuni școlare și anume cu dispozițiunea ministrului de a se introduce limba maghiară în școlile evanghelice începând din clasa I primară.

—0—

Un tren de plăcere, cu un scădemânt de 50% din taxa de drum, va pleca din Sibiu la Petroșeni.

—0—

În Plasa Cubin, comitat. Timișiu, bantue bola egiptenă de ochi în mod epidemic.

—0—

Trupa română, care s'a dus la Cernăuți spre a da mai multe reprezentațiuni, a raportat acolo, scrie Românul, cel mai mare succes. Ea a dat mai întâi »Fântâna Blanduziei,« în care s'au distins mai cu deosebire d-nele Manolescu și Nottara. După cum i se scrie d'acolo, totă populațiunea din Bucovina se grăbește a se duce la Cernăuți spre a vedea pe artiștii români. A doua piesă reprezentată de trupa română a fost »Bărbatul și Amantul.« Artiștii au avut același succes ca și în »Fântâna Blanduziei.«

—0—

Marea casă comercială A. Lauffer din Pesta a încetat plățile cu un pasiv de 200,000 fl.

—0—

Diarele din Spania aduc știrea, că d-ra Teodorini a raportat zilele acestea la teatrul cel mare del Liceo din Barcelona un succes strălucit în »l'Elisir d'amore« a lui Donizetti. Succesul artistei române a fost cu atât mai mare, cu cât publicul era deprins a o privi a o cântăreță de genul dramatic. Totă lumea era foarte curiosă a vedea ce fel de Adina va fi domnișora Teodorini, și de aceea succesul artistei face atâtă șgomot în lumea artistică spaniolă. Iată ce țice în această privință »la Peninsula« din Barcelona: »Córda dramatică, care ne mișcase așa de mult în »Ugonotti«, »Aida« și »Traviata«, a cântat într'un chip miraculos în »l'Elisir d'amore«, cu o admirabilă corectitudine, cu sentiment plin de mișcare și cu o ingeniositate, care a entusiasmă pe totă lumea.« »Diario de Barcelona«, »la Publicidad« și alte gazete conțin lungi articule în privința succesului din urmă al tinerei artistei române.

—0—

Citim în ziarul italian din Roma »Voce della Verità:« »In biserica colegiului Urban, eminența sa cardinalul Simeoni, asistat de monseniorul Iacobini și de monseniorul Simoneschi, a consacrat Duminică, 24 Mai pe monseniorul Pavel Iosif Palma, din ordinul Pasioniștilor, ca arhiepiscop catolic în Bucuresci. Pe lângă d. ministru al României asistau la această ceremonie eminența sa cardinalul Rieci-Paraceiani, monseniorul Kerby și mai mulți prelați și episcopi italieni și streini, părintele generalului Pasioniștilor, elevii colegiului Rutian care aparțin României și mai mulți d-ni și d-ne, rude și amici ai monseniorului Palma.«

—0—

O telegramă anunță »Națiunei,« că în Mihăilen din județul Dorohoiu a cădă petra foarte abundentă și în același timp foarte mare; unele aveau mărimea unei nnci.

—0—

I se telegrafază »Voinței Naționale«, că Marți sera la 5 ore, o exploziă a distrus la pulberia dela Lăculeț noul și vechiul grăunțar, unde se grăunțeză pulbere. Un lucrător a murit, er altul este grav bolnav.

—0—

Greva lucrătorilor din Brünn a pricinuit escese. Lucrătorii au spart cu petre, la 16 Iunie n. sera, ferestrele fabricii Sigmund Fischl. O companie de soldați, care merse să restabilească ordinea, a fost huiduită de cei 8000 de lucrători. S'au spart apoi toate ferestrele

fabricelor Schöller și fiu, Löw și fiu, Reibhorn, Kafka și Samek. Armata a fost alarmată în casarmă. S'a recvirat infanteria, vânători, cavaleria și pompieri pentru restabilirea ordinii.

—0—

Gubernatorul Alsației-Lotaringiei, generalul-mareșal de câmp br. Manteuffel, a murit la 17 Iunie n. în Karlsbad fiind în etate de 76 ani.

—0—

Din motive economice, guvernul grecesc a revocat pe toți ambasadorii săi din străinătate, afară de cel din Viena și Constantinople, înlocuindu-i cu agenți diplomatici.

O nouă școlă română.

Cigmău, 10 Iunie 1885.

Domnule Redactor! Cred a nu fi pré cutezată afirmatiunea, cumcă politica cea mai raționabilă și salutară pentru noi Români în timpul de acum este: a ne îngriji ca să avem în tot locul școle apte de a se educa într'ensele viitorii cetățeni ai patriei în măsura cerută de spiritul luminat al secolului nostru. Tendința de a propăși în științe este vechiă la Români, ea se pierde în întunecimea timpurilor de tristă reminiscență, și totuși nu a perdit nimic din importanța sa. Profeticile cuvinte ale unui Cichindeal și altor erudiți nemuritori ne indigită și astăzi calea pre care să înaintăm către scopul nostru.

Școlă formeză caracterele mari, eroii admirabili în lupte sângeroase ca și în cele politice și literare, școlă învață pe popor a se feri de cursa șarlatanilor, a-și prețui și apăra drepturile civice și averea câștigată de străbunii săi cu sudori crunte, ea inspiră putere de viață unei națiuni, în scurtă: ea și numai ea e scutul și saltea noastră. Nică o comună, nică un cătun român să nu fiă lipsit de acest focalar al fericirii. Lumina adecă cultura cea adevărată este ușa prin care intrând o națiune în paradisul libertății altor popore civilisate, va trăi în veci.

Cu o satisfacțiune și bucurie inespimabilă decă vin a anunța On. public al veteranei noastre sentinele »Gaz. Trans.,« că românimea transilvană are cu o școlă mai multă.

Poporul gr. cat. din comuna Cigmău în comitatul Huniădorei în zilele aceste a întreprins cu entuziasm, diligență și sacrificiu mare edificarea din material solid al școlii sale întocmai după planul prescriș de regim. Demne de amintire în respectul acesta sunt frumoșele merite ale m. on. d. protopop Auguștin Blășian, care cu perseverență rară și o stăruință infatigabilă a urmărit de multă realizarea acestui op măreț, încât se implinesce adagiul: »gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo.« Lucrarea se continuă fără întrerupere, și zelul cum și abnegațiunea poporului în acest timp de lipsă, ne îndreptătesc a spera că cu ajutorul lui Dheu edificiu se va termina și preda destinațiunii sale încă în decursul acestui an.

După ce însă împrejurări independente de voința noastră au adus cu sine, ca să se întetască încâtva lucrarea până a nu fi deplină pregătită cu toate mijlocele bănești necesare, din această cauză vom fi constrâși a apela și la ajutorul confrăților noștri români din giur și aiurea, rugându-i să binevoescă a oferi și de astădată dinariul lor pre altarul națiunii și patriei recunoscătoare, fiind apoi de datorința noastră a cuita cu mulțumită sumele donate.

Ioachim Crișan.

paroch gr. cat.

O alegere de adjunct de notar.

Chiusa, în 13 Iunie 1885.

În 12 Iunie a. c. s'a ținut în Chiusa alegerea unui adjunct de notar. Multora se va păre pte această întâmplare cu multă mai neînsemnată și de nebagat în seamă decât să aibă chiar publicul vr'o cunoștință despre decurgerea ei. Decă vom considera însă, cumcă în comitatul Solnoc-Dobeca, unde adjuncții notariali sunt sistemizați, aceștia pre lângă oficiul de cancelarie mai au și datorința de a stringe darea în toate comunele aparținătoare la cercul notarial — un lucru nu neînsemnat pentru poporul de rând în mare parte necunoscător de carte — apoi că densesi esplică toate scrisorile și actele oficiose în limba poporului și mai ales decă vom considera, că poporul dela adjuncții notariali, ca dela unii, cu cari vine în atingere mai de aproape și imediată, în toate afacerile sale cere s'at și îndrumare și că în urmă, densesi acest sfat îl dau totdeauna așa cum îi trage inima; vom afla, că de o alegere de adjunct notarial nu este un lucru atât de neînsemnat. Din această cauză și alegerea adjunctului notarial din Chiusa, află cu cale, Domnule Redactor, a vi-o împărtași. Etă-o:

Abdicându fostul adjunct notarial al nostru, Român, ne candidasem numai decă un român și un Ro-

mân din comuna noastră și cu toți eram gata a-l alege. În ziua alegerii, ne face presidiul descoperirea cumcă concurenți sunt trei: un Român (al nostru), un Maghiar și un jidan.

Românul a fost respins, sub pretext că nu cunoșce bine limba oficiosă. Or ce protest din partea alegătorilor în contra acestei respingeri n'a ajuns nimic. S'a ales jidanul, cel mai puțin calificat. Dar știți cum? Etă cum:

În una din comunele cercului nostru notarial, în comuna Pétra, este un jidan bogat. Acest jidan, țice poporul, când a venit în comună, a venit cu șdrențele în spate. Prin speculația jidovescă, jidanul din chestiune astăzi a pus mâna pe multe moși întregi românesci, atât din Pétra, cât și din comuna vecină Mireșiu român. Pre cei mai mulți posesori, odată cu stare bună, i-a adus la stare de cerșitori. Acest jidan aduce cu sine și pre candidatului de mai sus. Pentru reșirea lui a amăgit apoi pre alegătorii atât din Pétra cât și din Mireșiu de s'au prezentat la alegere. M'am mirat mult de acesta mai cu seamă că la alegerea precedentă, când cu multă luptă am ales pe Românul, și când chiar am fi avut lipsă de alegători români cât de mulți, Petrenii și Mireșienii se prezentă foarte puțin. Se vede dar că de astădată mâna jidovescă din sat a lucrat. Începându-se votarea, așteptam că Români nu vor vota. Dar ce se veți? Votarea o începe preotul I. G. din Pétra. Cel din țeu vot, care se dă, se pronunță cu numele jidanului, Edelstein Herman. Era guta (dambla) se ne lovescă. Urmăz apoi ceilalți membri din Pétra. Unde a mers păstorul au mers și oile. Mai aveam încă speranță în votul alegătorilor din comunele rămase. Într'adevăr că alegătorii din alte două comune toți au fost contra jidanului, vin însă în urmă alegătorii din Mireșiu, filiala preotului din chestiune, și urmându și ei păstorului lor ne-au majorat. Etă dar că rizarului, de care Chiusenii își bateu joc cu puțin mai înainte și rideau de densesi, trebuie să-țieică »domn.«

Am tot auzit că Petrenii și Mireșienii sunt în buzunariul acestui jidan și nu credeam. Dar nu e mirare când acest jidan e primar comună în Pétra, comună curată românească, mai bine de țce ani spre rușinea lor. Prea multă lașitate!

Unul din cei de față.

V. Alexandri și literatura română.

Citim în »Revista literară« din Bucuresci asupra publicațiunii germane »Karl Schrattenthal:« Vasile Alexandri und Die rumänische Literatur. Leipzig 1885.:

»Dela o vreme orecare se pte observa în Germania un interes din ce în ce crescând pentru istoria și literatura română. Spiritul german, ținde a crea, cum țice Gôthe, »literatura universală, în care se fie reprezentate toate literaturile din lume, el caută și găsește frumșele literare, căci este mai bine dispus a primi de pretutindenea. Încă de pe la 1854, gasim baladele române traduse de Kotzebue, literatura populară este interpretată și tradusă de K. Schuller; cea dintău colecțiune de basme române o avem numai în traducerea germană a fraților Schoth la 1847. Nuvele, romane, poezii, basme, au fost traduse în anii din urmă de dâna Kremnitz, și aici în Bucuresci avem de doi ani de ja o revistă germană »Bukarester Salon« de I. Betelheim, care are unicul scop a pune străinătatea în pozițiune de a cunoșce mai de aproape viața intelectuală română.

»Ce minune decă, dacă găsim în revista »Auf der Höhe,« care apare în Lipsca sub redacțiunea lui Sacher Masoch, un studiu asupra unei figuri marcate din literatura română, precum este cel despre V. Alexandri, pe care voim să-l aducem la cunoștința publicului nostru.

În acest studiu se resimte influența lucrărilor anterioare, de cari am pomenit. Este o lucrare serioasă, și bine a făcut autorul d. Schrattenthal că s'a lăsat să fie călăuzit și de un studiu analog al d-lui Dulfu scris în limba maghiară. În genere, când autori străini scriu ceva despre literatura română, scriu mai multă fantaziă și mai puțină știință în acea scriere. Se cred necontrolați, și lumea primește fără să mai caute dacă e așa sau altfel. Acum însă, judecata asupra literaturii române s'a modificat puțin și studiul lui Schrattenthal va contribui de asemenea la această lucrare.

»Înainte de a vorbi de Alexandri, arată autorul, ce e drept în mod rudimentar, originea și dezvoltarea literaturii române; vorbește apoi de poezii puțin anterioare și contemporane cu densesi, condițiunile sub cari au lucrat; vorbește de Heliade, Goleștii, Văcăreșcii de la începutul teatrului național, și rolul ce l'a jucat Alexandri în renașterea literară și politică a României.

»Activitatea literară a lui Alexandri o divide în lirică, epică și dramatică, caracterisând-o și criticând-o, arătându-i părțile frumoase artistice prin care a ajuns Alexandri să fie considerat ca fruntașul literaturii române, dar nu mai puțin defectele care îl scoborâ de pe treptă unde îl pune entuziasmul.

»Iată cuvintele cu care încheie Schratenthal studiul său:

»După cele spuse, Alexandri este poetul cel mai popular al României, escelent pe tărâmul liricii, fericit în poezia narativă — mai puțin importantă ca dramatică. Că a deschis însă calea, ni se pare o faptă atât de mare, încât de sigur nu i-o va uita națiunea niciodată, dăru numai decât va voi să i fie nerecunoscătoare.»

»Ar trebui să fim recunoscători d-lui Schratenthal pentru acest studiu, și am dori ca și alți fruntași ai literaturii noastre să își găsească biografi și apreciatori drepti în străinătate.»

Catastrofa dela tribunalul din Thiers.

Etă după „Românul“ câteva amănunte asupra acestei catastrofe pe care ne-a semnalat-o o telegramă din Paris:

În momentul când se întâmplă accidentul, era o mulțime imensă de lume grămădită la palatul justiției din Thiers (Puy-le-Dôme). Tribunalul corecțional judeca pe soții Mercier, acușai, după șgomotul public, că omoriseră pe un copilăș prin răul tratament.

Acastă afacere pasionase opiniunea publică; de aceea sala tribunalului corecțional fusese năpădită de o mare mulțime doritoare de a cunoște desnodământul.

Scara de piatră ce conducea la alți doilea etagiu era asemenea înțesată de curioși, care nu putuseră să apuce loc în sală.

De odată se auzi un șgomot îngrozitor: această scară se dărâmasă. Toți acei nenorociți asistenți cădură unul peste altul în mijlocul unui potop de petre și de cărămiși.

Spectacolul era înfiorător, mutilările îngrozitoare; numărul victimelor trece peste 120; în mijlocul dărâmăturilor, vocile năbușite ale murinșilor se amestecau cu strigătele sfîșietore ale rănișilor, care nu putuseră să fie scoși afară.

Cea mai mare zăpăcăla domni câteva minute în orașul Thiers. Locuitorii alergau în toate părțile strigând și gesticulând; fiecare se temea că a perdut pe un membru din familie în această spăimântătoare catastrofă.

Medicii alergară și scoterea morșilor și a rănișilor începu îndată. La nouă ore erau scose deja de sub dărâmături douăzeci de cadavre și șesezeci răniși, care au fost duși la spital. S'au petrecut scene sfîșietore pe timpul acestei operațiuni.

O altă versiune șice, că pe când mulțimea aștepta pe scară deschiderea ușilor de la sala de audiență, s'a întâmplată această catastrofă. Două etaje s'au scufundat cu totul. Vre-o cincideci de persoane au scăpat în sala de audiență, der toate acelea care se aflau pe trepte au căzut sub petre și au fost striviți.

Operațiunea pentru scăpare a ținut o oră. Mai multe victime sunt meseriași; printre dênsele sunt mai multe femei. Trei săli ale spitalului sunt pline de răniși; un mare număr au fost luați în oraș.

După informațiunile de până acum, numărul morșilor este de 24, acela al persoanelor greu rănite este de 14 și acela al persoanelor ușor rănite sau contuzate este de 150.

MULȚĂMITĂ PUBLICĂ.

Domna Agnesă Dușoiu, patróna stégului nostru, cu asiniunea mai alui din anul curent a binevoit a ne dăru pentru șporirea fondului nostru suma de fiorini cincideci (50) valuta austriacă, pentru care darul mărimos i se aduce prin această convenita mulțămită publică.

Brașov, 7 Iunie 1885. COMITETUL
Societății tinerilor comercianți
români.

MULȚĂMITĂ PUBLICĂ.

La petrecerea aranjată de abiturienții din Blășiu în oraș au binevoit a contribui următorii P. T. Domni și Doamne. 1. Revs. d. Timoteu Cipariu preposit 5 fl.; 2. Doamna Ana F. Negruțiu 1 fl.; 3. D. Aureliu Florianu, prof. 1 fl.; 4. D. Emiliu Vlassa amplotiat, 2 fl.; 5. D. Georgiu Tatu executor, 2 fl.; 6. D-ra Ilona Schedel, prof. 1 fl.; 7. D. Ion F. Negruțiu prof. 2 fl.; 8. D. I. P. Reșganul docente 1 fl.; 9. D. Iuliu Nistor cancelist în școala metrop. 1 fl.; 10. D. Georgiu Munteanu prof., 1 fl.; 11. D. Iacobu Brendușanu avocat, 2 fl.; 12. Doamna Maria Rațiu 2 fl.; 13. D. Teodoru Onișoru propr. 1 fl.; 14. D. Iosif R. Richter comis. financ. 1 fl.; 15. D. Iosif Nestor prof. 2 fl.; 16. D-na Rosalia Solomon 1 fl.; 17. D-na Cornelia Deacu 1 fl.; 18. D. Nicolau

Șerbanu jur. de Pesta 1 fl.; 19. D. Aureliu Popa rezerv. sublocot. 1 fl.; 20. D-na Lufiana Vancea 2 fl.; 21. D-na Amalia Grama 1.; 22. D. Ștefanu Pop paroch Mihalțiu, 2 fl.; 23. D. Victoru Schizel farmacist 1 fl.; 24. D. Basiliu Bucuru agent la Albina, 2 fl.; 25. D. Iosifu Salmen comerciant 2 fl.; 26. D. Ștefanu Popu cancel. în curtea metrop. 1 fl.; 27. D-na Maria Popa proprietăresă, 2 fl.; 28. D. Isidoru Domșia compactor, 1 fl. Suma 45 fl. v. a., din care subștragându-se șpesele de 34 fl. 59 cr. rămâne venit curat de 10 fl. 41 cr. v. a., care sumă conform școpului filantropic, s'a donat Societății „Concordia“ din Blășiu.

Blășiu, în 18 Iunie 1885
Em. Ordeanu, casaru, Oct. Popu, notar.

ULTIME SCIRI.

La facultatea filosofică din Pesta se voru înființa în anul viitor școlaru trei catedre noue, șpune „Hir.“, și anume una pentru limba și literatura șerbescă, alta pentru engleza și a treia pentru igiena generală.

În comuna Duscoc, comit. Pesta, a fost un foc, care a distrus 60—70 de case împreună cu dependințele lor. La 6 Iunie n. în comuna Sacali, comit. Abauj, au ars 80 de case și numeroșe dependințe; paguba e de vr'o 50,000 fl., dar partea cea mai mare a fost asigurată. În Malașca au ars 15 case.

În Brunn s'au arestat o mulțime de lucrători. S'au găsit la ei totu felul de arme: cușite, drugi de feru, boxuri ș. a. S'au luat cele mai energice mășuri pentru împedecarea șceselor.

Din Simla se telegrafiază, că cutremurile de pământ s'au repetit cu mai mare violință. În districtul Muzuforabad au perit 2000 de persoane.

DIVERSE.

Comerțu miserabilu. — Adolf Knupfberg și Moritz Zilberstein sunt doi ovrei abia debarcați în România din șfanta Rusia, unde acești emuli ai geșefelor ilicite inaugurară unu comerțu opritu de lege. Ovrelu Knupfberg a fost, precum șcrie „Telegrafulu“ agentulu unei agenții din Odesa, care face trafic cu femeile, vândându-le în robia prin casele publice din Smirna, Constantinopole și chiar Alexandria și Cairo. Ancheta descoperindu acestu comerțu a arestatu șilele trecute la Odesa o mulțime de ovrei inculpați a fi făcutu comerțulu în cestiune, der pe când se făceau areștări s'a constatat că doi ovrei, agenți de frunte ai unei case fictive comerciale din Odesa, locuiesc dela unu timp încôce în Galați, unde au inaugurat unu sucursală pentru miserabilulu loru comerțu. Polișia din Galați, fiind avisată, a descoperit, că ovrei în cestiune se află la Bucuresci și în adevêru ieri șera s'au arestatu într'unu otel micu din calea Grivișei doi miserabili, care s'au constatat a fi sus-numiții ovrei, fugiți din Rusia. Împreună cu acești ovrei, s'au mai arestatu încă și nisce vagabonși ovrei, ale căroru nume nu se cunosc.

Tortură înșpăimântătoare. — Citim în șiarul „Tutova“ din Bêrlad: În cătuna Pleșă, plasa Têrgu, județulu Tutova, unulu din fruntașii locuitorii ai satului, care se bucură de cea mai frumoșă reputașione morală în tota plasa, și care posedă o pozișione materială bine asigurată, a fostu șilele aceste atacat noștea, pe când intra în domiciliulu șeu, de mai mulți bandiși criminali, prindându-l și gâtuindu-l tocmai în momentul, când descuia ușa de la intrarea casei sale, ca să intre în casă. Bandișii criminali înșrămădindu-l într'o odaia a casei au început a-l mutila cu cușitele și a-l arde cu lumânări în modul cel mai îngrozitor, spre a-l sili să le arate locul unde i s'ar găsi banii; nenorocita victimă resistă la toate torturile bandișilor, până când și perdue simștirile, rămânându intinsu în mijloculu casei aprôpe mortu. Tâlharii creșându-lu deja mortu, căutară pretutinden în odăi, și dărâmară soba din casă și gășiră 70 de napoleoni de aur ascunși în sobă, pe care i-au luat. După șevêrșirea acestei atrocități criminale, hoșii se depărtară, însă unulu din ei se întornă la pacientulu torturat șe vadă dacă mai dă șemne de viață, spre a-i da o ultimă lovitură cu o secure ce o avea în mână; unu tovarășu alu acestui criminalu, grăbitu de a se face nevăduțu lu rechemă, dicându-i șe-lu lase să nu și mai facă de lucru cu pacientulu, căci deja e mortu; apoi se îndepărtară. Spre diuă, nenorocitul torturat revenindu și în simștire, dă alarmă și lumea intervine de a se conșinge din viu șeu grai de atrocități șuferite de el într'o noște întregă, fără ca vecinii măcar să fi simștitu ceva de cele

ce se petrecu. Judele instructoru de pe lângă tribunalulu Tutova, împreună cu procurorul, transportându-se la fața locului, pare a fi dovedit și prinsu pe acești monștri criminali.

Secetă. — În împrejurimile orașului Bêrlad cu întregă moșia a proprietășei orașului în întindere de mai multe mii de făcl, încă de pe la începutulu lui Maiu, n'a mai căduțu nici o picătură de plôia, șcrie șiarulu bêrlădeanu „Tutova.“ Totulu are aspectulu uscăciunii ne mai vêdute. Miile de vite de pe imășulu têrgului nu au ce mânca, este o tristeță generală. De vre-o două șile domnesce o arșită teribilă înșoșită cu unu vênțu violentu, care usucă și ce a mai rămasu pe câmpu. Têrgulu vitelor, care până acum era căutat în orașulu nostru, astăzi a devenit mai multu de cătu o glumă. Vêndêri nu se facu de locu, ba și ce se mai vînde, din vite, suntu mai multu dăruite decâtu vândute, oferindu-se nisce prețuri ridicule, mai puțin de cătu jumătate din valoarea vitei. Dacă va mai continua încă o șeptemână fără să avem plôia, mare parte din județulu nostru va fi ameninșat de una din cele mai teribile nenorociri: lipsă și șerăciă complectă. Deja fênu nu vomu avea în jumătate județulu nostru.

Statua lui Darwin. — Archiepiscopulu de Canterbury, primatu alu Engliterei, a asistat la 10 Iunie, cu principele de Galles, președintele societății Regale din Londra și toate notabilitășile șciinșei, literaturii, frumôșelor arte și ale lumei politice, la inaugurarea statuei lui Darwin în noulu Museu de istoria naturală din South-Kensington. Statua lui Darwin este rezultatulu unei din subscrișionile cele mai universale care s'a vêduțu vre o dată. Chiaru procedura acestei subscrișionii a fostu unu lucru ciudat. A doua și după morșea ilustrului naturalist, suntu acum trei ani, societatea regală, care în altă parte ține locul Academiei de șciinșe, luă inișiativa unui meeting publicu chiaru în ședințele șele și votă cu aclamașionu unu apelu cătră toți admiratorii lui Darwin, pentru rădicarea unui monumentu demnu de dênșulu. Îndată începu subscrișionile din toate părțile lumei: Francia, Germania, Olanda, Italia, Norvegia, Danemarca, Elveșia, Belgia, Austria, Statele-Unite, republicele Americii de Sud, rivalisară, care mai de care, între ele. Între toate țêrile, Suedia se areșta mai entușiasmată. Toate clasele fură reprezentate pe listele de subscrișione, dela milionerulu care trimitea o miă de lire șterline, și mediculu dela țera care trimitea unu shilling, până la uceniculu de prăvăliă care trimitea 5 bani. Comitatu esecutivu se găsi îndată în fața unei sume atât de mari, încatu fu nevoit a o împărți în două: una pentru ștatute care s'a inaugurat, alta consacrată pentru crearea unui fondu specialu, șisă fondulu Darwin, și care va fi întrebunșat, pentru totdeuna, sub direcșionea societății regale, la încurajarea cercetărilor biologice. Eșecutarea statuei a fostu încredinșată d-lui Boehm, unu sculptoru germanu stabilitu la Londra. Ea este de marmură și șemênă forșe bine, fiindu făcută după mulagele luate îndat după morșea lui Darwin, sub direcșionea a doi amici intimi ai șei, profesorulu Huxley și sir Joseph Hooker. Statua a fostu pusă în capulu șcării de onore, care duce la galeriile de zoologia. Profesorulu Huxley a oferit o din partea comitatului esecutivu așa numișilor Trutees (fideli comisari) dela British Museum; principele de Falles a primit-o în numele lor. Și unulu și altulu au pronunșat, cu această ocașione, câte unu micu discursu, profesorulu vorbindu mai cu șemă de serviciile aduse șciinșei de Darwin, și principele de caracterulu cosmopolitu alu manifestașionii. Museu zoologicu din South-Kensington este, după cum se șcie, unu palatu clăditu de curêndu pe locul esposișionii din 1851, pentru a primi colecșionile de istoria naturală trimise de British Museum. Cătu pentru palatul dela Russell-square, elu este rezervat acum numai colecșionilor archeologice și de ștampe, în fine bibliotecei, care au făcutu renumele lui.

Cutremuru de pământu. — Din Tiflis se vestesce că unu mare cutremuru de pământu s'a simștit în partea orientală a Caucasului. Orașulu Sikuch, la nord-vestulu orașulu Derbent, a fostu cu totul înșhițit. Parte din locuitorii au fugit. Pretutinden s'au iscatu crăpături și deschișeturii forșe mari. Pagubile se potu evalua la mai multe milioane de ruble.

(†) Necrologu. — Iosifu Fulep, comerciantu, în M-Oșorheiu după o viață plină de neobosita activitate, în etate de 67 ani, și-a datu nobilulu șeu sufletu în mânil creatorului, în 17 Iunie 1885 stilu nou. Rămășile pământesci s'au înmormântatêri în 19 Iunie st. n. în cimitirulu gr. cath. din M-Oșorheiu. Fie-i țêrina ușor!

Editor: Iacobu Muresianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Muresianu.

Cursul la bursa de Viena

din 19 Iunie st. n. 1885.

Table with financial data including bond yields (Rentă de aur, Rentă de hârtie) and exchange rates (Bancnote românești, Argint românesc).

Cursul pieței Brașov

din 20 Iunie st. v. 1885.

Table with market prices for various goods and currencies (Cump., Vând., Ruble Rusesce).

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. Gross.

Vinuri albe Vinuri de desertu. Triestü 1882, Medalia de aurü. Traminü finü butelia întrégă fl. — 60, jum. butelie fl. — 35.

I. L. & A. Hesshaimer BRAȘOVÜ. (Nr. 30)

Plătibilü în rate séu cu banü gata 10 procente mai eftinü!

vëndü ceasornice remontoir de aurü și de argintü, pendule, ceasornice pentru salonü, odăi și cu musică, cântândü dela 1 până la 10 piese, inele de aurü și de brilantü, lanțuri de ceasü, medaliöne, cruci, brățări și garnituri, și adică cu plata în rate lunare.

Marfa se va trimite îndată fiecărui comandatorü, după trimiterea primei rate. Vëndare sub garanțiä. Tarife de prețuri ilustrate, în carü se cuprindü și mărimile ratelorü, dimpreună cu mostrele pentru alegere, se trimitü îndată franco, după trimiterea de 20 cr. în mărci postale séu banü gata.

Totü felulü de reparaturi, orolöge și juvaeruri se efeptuează eftinü și promptü. Numai la producătorulü. — Adresa:

Jacob Fuchs, Uhren- und Goldwaaren Fabricant

(Firma înregistrată la tribunalulü de comerčiu.)

WIEN I, Schulerstrasse Nr. 1 (Rotschild - Palais.)

Revolverü

(Ecritoir)

cu 1 fl.

Ceva ne mai pomenitü până acuma în istoria anunțurilorü, oferü eu pentru äntëiadată on. publicü.

Eu dau ädecä unü revolverü în mărimea naturalä pentru 9 patröne mm. cu patü, țevä și casa negrä pentru 6 patröne, poleitü finü și nichelatü, numai cu 1 fl.

Acestü revolverü minunatü este decöre nu numai pentru salonulü milionarului, ci și pentru cea mai simplä locuințä din clasa mijlociä. Elü conține o cerusä (crayon, Bleistift) unü păstrătorü de condeie și unü cuțitașü de o construcțiä rarä și frumösä.

De observatü. Nu vë speriați de acestä micä cheltuialä și comandați câtü mai iute, nu mai am multe în depositü și v'asigurü că decä veți posede unü asemenea revolverü nu'lü veți mai da nici cu 50 fl.

Trimitearea prin remburse séu cu banü gata prin firma: HECHT Komissions- und Importhaus in WIEN, INNERE STADT, KOLOWRAT-RING Nr. 9.

Anunțamü acelorü onorați cetitori, cari vorü binevoi a se abonä la föia nösträ de aici încolo că avemü încă în rezervä numerü dela începutulü anului 1885, prin urmare potü së aibä colecțiunea întrégä.

Administratiunea Gaz. Trans.

Locuințä (cuartirü) în strada teatrului Nr. 313,

conständü din 2 odäi cätträ stradä, alte 2 odäi cätträ curte, bucătäriä cu o cämärä aläturi, podü, pivnițä, șopronü pentru lemne este de închiriatü dela Sf. Mihaiu încolo.

Informațiuni la proprietarulü casei

Nicolae T. Ciurcu

3-3

Mersulü trenurilorü

pe linia Predealü-Budapesta și pe linia Teiușü-Aradü-Budapesta a călei ferate orientale de statü reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predealü-Budapesta, Budapesta-Predealü, Teiușü-Aradü-Budapesta, Budapesta-Aradü-Teiușü, Aradü-Timișóra, Simeria (Piski) Petroșeni, Timișóra-Aradü, Petroșeni-Simeria (Piski).

Nota: Örele de nöpte suntü cele dintre liniile gröse.